

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

LÄHELLÄ JA LÄSNÄ

Kasvatuksellinen kohtaaminen avoimessa nuorisotalotoiminnassa

Sami Liuha

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma (210 op)

Arvioitavaksi jättämisaika 11/2011

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Koulutusohjelman nimi

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Sami Liuha	Sivumäärä 31 ja 6 liitesivua
Työn nimi Lähellä ja läsnä Kasvatuksellinen kohtaaminen avoimessa nuorisotalotoiminnassa	
Ohjaava(t) opettaja(t) Tarja Nyman	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Hyvinkään nuorisopalvelut	
Tiivistelmä <p>Tämä opinnäytetyö käsittelee kasvatuksellista kohtaamista avoimessa nuorisotalotoiminnassa. Opinnäytetyön on tilannut Hyvinkään kaupungin Nuorisopalvelut. Nuorisotalotyö on aiheena ajankohtainen niin paikallisesti Hyvinkäällä kuin valtakunnallisestikin. Tässä opinnäytetyössä tarkastellaan erityisesti kasvatuksellisia kohtaamistilanteita nuorisotilalla</p> <p>Tutkimuksella selvitettiin talotyön kasvatuksellisuutta, niin ohjaajien, nuorten kuin heidän vanhempiensa näkökulmasta. Tutkimus on toteutettu toimintatutkimuksena ja aineiston keruu menetelminä on käytetty haastatteluja, webropol-kyselyä sekä havainnointia.</p> <p>Nuorisotyöntekijältä vaaditaan talotyössä hyvin moninaista osaamista. Toiminnassa käytetään erilaisia menetelmiä hyväksi tavoitteiden saavuttamiseksi. Työntekijöiden toiminta on tietoista kasvattamista ja nuoren kohtaamistilanteissa hyödynnetään työntekijän kohtaamisentaitoja ja menetelmäosaamista. Kasvatuksellisuus on ensisijaisesti välitöntä vuorovaikutusta ja pedagogiseen vuorovaikutussuhteeseen sisältyy aina kasvatukselliset tavoitteet. Nuorten odotukset ja ohjaajien käsitykset laadukkaasta toiminnasta löysivät useita samansuuntaisia ajatuksia.</p> <p>Nuorisotalo luo tilan ja välineistön kohtaamistilanteille. Tässä työssä on avattu ja perusteltu Nuorisotyöntekijän kasvatustehtävää nuorisotalolla. Toimintatutkimuksen aikana on nostettu kehittämiskohteita, joihin on luotu toimintamalleja, joita esitellään tässä työssä.</p>	
Asiasanat Nuorisotyö, Kohtaaminen, Vuorovaikutus, Nuorisotyöntekijä	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Name of the Degree Programme

ABSTRACT

Author Sami Liuha	Number of Pages 31 and 6 appendix
Title NEAR AND PRESENT Educational encounter with an open youth club activities	
Supervisor(s) Tarja Nyman	
Subscriber and/or Mentor Hyvinkään nuorisopalvelut	
Abstract <p>This dissertation deals with educational meeting in the open youth activities. The dissertation has ordered Nuorisopalvelu of the town of Hyvinkää. The work of the youth House is topical locally so as a subject in Hyvinkää as nationally. In this dissertation especially educational meeting situations are examined with the youth house.</p> <p>With the study the educational action of the house work was clarified, so, from the point of view of the controllers, young people as its they parents. The study has been carried out as an activity analysis and the collecting of the material as methods has been used the interviews, webropol inquiry and observation.</p> <p>Very manifold know-how is required of the youth leader in the house work. In the operation different methods for reaching objectives are utilised. The workers' action is conscious expanding and in the meeting situations of the adolescent the meeting skills of the worker and method know-how are utilised. The educational action is primarily immediate interaction and the pedagogic interdependency always includes educational objectives. The expectations of the adolescents and the ideas of controllers of the high-quality operation found several parallel thoughts.</p> <p>The youth house creates the state and the equipment to the meeting situations. The youth leader's educational task has been opened and in this work has been justified with the youth house. During the activity analysis subjects of development to which operations models which are shown in this work have been created have been raised.</p>	
Keywords Youth Work, Encounter, Communication, Youth worker	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 AVOIMEN NUORISOTALOTOIMINNAN KEHITTYMINEN	6
2.1 Nuorisotalo Silta	7
2.2 Nuorisotalotoiminnan kasvatustehtävä	7
3 KASVATUKSELLISEN TALOTYÖN KEHITTÄMINEN HYVINKÄÄLLÄ	10
3.1 Tutkimuskysymykset	10
3.2 Tutkivan prosessin toteuttaminen käytännössä	11
4 NUORISOTYÖNTEKIJÄN TEHTÄVÄT TALOTYÖSSÄ	16
4.1 Nuorten mielipiteitä ja odotuksia	16
4.2 Nuorisotyöntekijöiden näkemykset kasvattajuudesta	17
4.3 Kasvatuksellinen kohtaaminen talotyössä	19
5 PUUTTUMINEN	21
5.1 Puuttuminen Sillassa nuorten näkökulmasta	22
5.2 Puuttuminen ja sen haasteet nuorisotilalla	23
6 KASVATUSYHTEISTYÖ KODIN JA NUORISOTALON VÄLILLÄ	24
6.1 Vanhempien toiveita kasvatusyhteistyölle kodin ja nuorisotilan välille	25
6.2 Nuorisotyöntekijät kasvatusyhteistyötä kehittämässä	26
7 TOIMINTAMALLIT	26
7.1 Porttikieltojen purkamiskeskustelut	27
7.2 Puuttumismallin rakentaminen	27
7.3 Yksilötyön toimintamallin rakentaminen	28
7.4 Askeleita kohti kasvatusyhteistyötä	28
8 JOHTOPÄÄTÖKSET	29
LÄHTEET	
LIITTEET	

1 JOHDANTO

Tässä opinnäytetyössä tarkastelen Hyvinkään nuorisopalveluiden avointa toimintaa. Hyvinkäällä avattiin peruskorjauksessa ollut Nuorisotalo Silta helmikuussa 2010, jolloin sinne keskitettiin Avoin- ja Yökahvilatoiminta. Tarkoituksena on luoda Sillasta monipuolisesti nuorten tarpeita palveleva Nuorisotalo. Laadukas avoin talotoiminta on ollut pohja koko muulle Nuorisopalveluiden toiminnalle.

Tällä hetkellä talotyö on valtakunnallisesti murrosvaiheessa ja talotyön kehittäminen on yhtenä painopistealueena Kanuuna verkostossa. Kanuuna on Suomen 24 suurimman kunnan nuorisotoimien kehittämisverkosto, jonka tarkoituksena on luoda ja ylläpitää edellytyksiä kaupunkimaisen nuorisotyön kehittämiselle kunnissa.

Talotyö on myös ajankohtainen aihe KUUMA++ -kuntien alueellisessa nuorisotyön kehittämisessä. Kuuma++ kuntiin kuuluu Järvenpää, Kerava, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen, Tuusula, Hyvinkää ja Vihti joiden nuorisotoimet osallistuvat nuorisotyön alueelliseen kehittämiseen. Kausilla 2010-2011 on Hyvinkäälläkin tarkoitus ottaa käyttöön talotyön auditointi, jolla osaltaan pystytään tarkkailemaan talotyön laatua ja löytää kehittämiskohteita.

Opinnäytetyöni tarkoituksena oli kehittää Hyvinkään nuorisopalveluiden kasvatuksellista talotyötä. Kasvatuksellisuus on ensisijaisesti välitöntä vuorovaikutusta. Pedagogiseen vuorovaikutussuhteeseen sisältyy aina kasvatukselliset tavoitteet. Tässä työssä tarkoitan pedagogisella vuorovaikutussuhteella nuorisotyöllisten menetelmien käyttämistä opetuksellisten ja kasvatuksellisten tavoitteiden saavuttamiseksi vuorovaikutussuhteessa. Työssäni olen tarkastellut kasvatuksellista nuoren kohtaamista avoimessa nuorisotalotoiminnassa niin nuorten kuin työntekijöidenkin näkökulmasta. Toimintatutkimusta tehdessäni tutkin aihetta sisältäpäin ollen itse mukana aktiivisena toimijana.

Tarkoituksena oli selvittää odotuksia, löytää perusteluja ja luoda toimintamalleja kasvatukselliseen kohtaamiseen nuorisotalo ympäristössä. Toimintatutkimuksen avulla luotiin uusia toimintamalleja ja etsittiin kasvatuksellisen kohtaamisen ydintä, eli sitä mikä kasvatuksellisissa kohtaamistilanteissa on keskeistä ja mitä niillä voidaan saavuttaa.

2 AVOIMEN NUORISOTALOTOIMINNAN KEHITTYMINEN

Suomen ensimmäisenä avointen ovien kerhona on pidetty ruotsalaisen esimerkin mukaista nuorisokahvilaa, joka aloitti toimintansa Helsingissä 1957. Helsingin kahvilan perustamisen syynä olivat nuorisomellakat, jengitappelut ja kasvava huoli nuorten vapaa-ajanvietosta. Toiminta perustui nuorten vapaaseen oleiluun. Myöhemmin nuorisokahvilan yhteyteen tuli mm. moottorikerho, valokuvauskerho ja näytelmäkerho. Uutta nuorisokahvilatoiminnassa oli se, että lähtökohdaksi otettiin nuorten toiveet ja mieltymykset. Toiminnasta vastasi isäntä, jonka tehtävänä oli nuorisojoukon käyttäytymisen ja tilojen valvominen. Työntekijältä edellytettiin suurten nuorisojoukkojen käsittelytaitoa, mutta myös valmiuksia selvittää nuorten henkilökohtaisia ongelmia. Avoin nuorisotoiminta laajeni 1960-luvulla, jolloin toimintaa harjoitettiin eri muodoissa suurimmissa kaupungeissa ja kauppaloissa. (Nieminen 1995, 324-328.)

Avointen ovien toiminnan ideana on tarjota nuorille paikka, jonne he voivat tulla ilman, että heihin kohdistetaan sellaisia odotuksia tai vaatimuksia, jotka saattaisivat muodostua mukaan tulemisen esteeksi. Toiminnalla vahvistetaan nuoren elämänhallintaa ja tuetaan häntä eteenpäin. (Kylmäkoski 2007, 394-395.)

Avointen ovien toiminta on korvautumassa tilatyön käsitteellä. Käsitteellä nuorisotilatyö painotetaan nuoren elämänhallinnan tukemista ja sitä kautta nuoren tilatyöntekijän ja nuoren kohtaamisen kokonaisvaltaista luonnetta. Käsitteessä korostuu myös nuorisotyön luonne tavoitteellisena toimintana sekä sen vuorovaikutuksellisuus ja yhteisökasvatuksellisuus. Yhteisö rakentuu yhteisön jäsenten välisistä suhteista. Suhteet ja kiinnostuksen kohteet määrittävät tason, joilla yhteisön jäsenet osallistuvat yhteisön toimintaan. Yhteisön toiminta voi rakentua ohjaajan mukaan. Esimerkkinä tästä toimii nuorisotilat. Tilatyöntekijän tehtävään perinteisesti liittyvän kuuntelemisen ja läsnäolon teemojen lisäksi hänen roolinsa yhdistyy entistä vahvemmin aktiivisen kasvatustyön ja kasvattajan sekä kasvatettavan välisen dialogin tematiikka. (Kylmäkoski 2007, 395; Gretschel & Kiilakoski 2007, 198.) Tässä työssä käytän avoimen talotyön käsitettä, jolla tarkoitetaan tavoitteellista toimintaa joka kohdistetaan 13-17-vuotiaisiin nuoriin. Toiminta tapahtuu nuorisotilassa ja on kaikille avointa. Työntekijöinä toiminnassa on koulutettuja nuorisotyöntekijöitä, joiden rooli on määritelty kasvatuksellisten tavoitteiden mukaan.

2.1 Nuorisotalo Silta

Hyvinkään Nuorisopalvelut järjestää Hyvinkäällä avointa talotoimintaa, joka on keskitetty yhteen suureen keskustan nuorisotilaan. Hyvinkäällä keskitettiin vuonna 2002 avoin talotoiminta yhdelle keskustan nuorisotilalle, aikaisemman viiden kaupunginosatalon sijasta. Ratkaisuun päädyttiin kaupunginosatalojen kävijämäärän laskiessa. Keskittämällä avoin talotyö yhteen nuorisotilaan luotiin mahdollisuus lisätä toiminnan resursseja ja näin pystyttiin varmistamaan laadukkaan talotyön jatkuminen.

Toiminta toteutetaan nuorisotalo Sillassa, jossa on käytössä kaksi kerrosta ja useita eri huoneita. Toiminnan toteuttaminen kahdessa eri kerroksessa vaatii jo valvonnankin takia useita ohjaajia. Sillassa avoimessa illassa on neljä nuorisotyöntekijää, näin mahdollistetaan tilojen riittävä valvonta ja nuorille riittävästi aikuisten aikaa ja huomiota. Toimintaan osallistuu illan aikana 60-70 nuorta.

Avoin talotoiminta on Hyvinkäällä määritelty yhteiskuntaan integroimisena, aktiiviseksi kansalaiseksi kasvattamisena ja sosiaalista vahvistamisena. Kohderyhmä toiminnassa 13-17 –vuotiaat nuoret. Toiminnassa nuorella on mahdollisuus tavata kavereita, hengailaa, pelailaa, jutella ohjaajien kanssa, kuunnella musiikkia ja lukea lehtiä.

Hyvinkäällä avoimelle nuorisotoiminnalle on asetettu seuraavat tavoitteet:

Toiminta on kaikille avointa ja monimuotoista. Tavoitteena on tarjota nuorille turvallinen paikka, jossa kokoontua. Jokaisen huomioiminen ja erilaisuuden hyväksyminen on tärkeää. Nuorille annetaan mahdollisuus aikuiskontakteihin ja ohjaajilla mahdollisuus puuttumiseen. Tavoitteena on aktivoita nuoria osallistumaan, toimimaan ja vaikuttamaan. Antaa nuorille vastuuta ja onnistumisen kokemuksia. (Talotyön tavoitteet 2010.)

2.2 Nuorisotalotoiminnan kasvatustehtävä

Nuorisotyön monipuolisuus ja erilaisten uusien työmenetelmien ja mallien tuleminen nuorisotyöhön, muuttaa avoimen toiminnan perinteistä asemaa nuorisotyössä. Itse

uskon avoimen toiminnan tai tilatyön pitävän kiinni kuitenkin asemastaan. Talotyössä on sellaisia elementtejä, joita ei muulla toiminnalla voida saavuttaa. Tärkeä elementti talotyössä on näkemykseni mukaan se, että nuorisotyöntekijä on oikeasti nuorelle läsnä ja kiinnostunut nuoresta. Talotyö on työntekijälle haastavaa ja uuden työntekijän on aina ansaittava arvostus sekä luottamus nuorten silmissä. Työtä tehdään lähellä nuorta ja nuorisotyöntekijä joutuu laittamaan oman persoonansa peliin. Kokemukseni mukaan nuorisotyöntekijät ovat nuorisotaloilla käyville nuorille tärkeitä aikuisia ja kasvattajia. Nuorisotyössä kehitytään ja kehitetään uutta, mutta näkemykseni mukaan hyvin tehty talotyö on perusta kaikelle muulle kunnissa tehtävälle nuorisotyölle.

Nuoren yksilöllinen kohtaaminen ja työskentely nuorisoryhmän kanssa ovat nuorisokasvatuksen perusmuotoja. Kasvatus on ensisijaisesti välitöntä vuorovaikutusta. Pedagogiseen vuorovaikutussuhteeseen sisältyy aina ihmisenä kasvamisen yksilöllisiin prosesseihin suuntautuva kasvatuksellinen tarkoitus. Tavoitteena on luoda sellaisia yksilöllisiä oivalluksia ja kokemuksia, jotka auttavat ihmisenä kasvamisessa. (Nivala & Saastamoinen 2007, 176.)

Nieminen jakaa nuorisotyön tehtävän neljään eri osa-alueeseen Nuorisotyön kasvatustehtävistä yksi on sosialisatio, eli nuoren liittäminen kulttuurin, yhteiskunnan ja lähiyhteisön jäseneksi. Toisena nuorisotyön tehtävänä on ohjata nuoren personalisaatiota eli kehittymistä omaksi itsekseen. Sellaiseksi itsenäiseksi yksilöksi joka tuntee omat tarpeensa ja pyrkimyksensä. Kolmantena tehtävänä nuorisotyöllä on nuorten kompensatio eli autetaan ja ohjataan niitä nuoria joilla on ongelmia yhteiskuntaan liittymisessä tai omien persoonallisten mahdollisuuksien toteuttamisessa. Neljäntenä tehtävänä nuorisotyöllä on yhteiskunnan nuorille osoittamiin voimavaroihin vaikuttaminen. (Nieminen 2007, 23-26.) Nivalan mukaan nuorisokasvatus on nuoren rinnalla kulkemista siinä prosessissa, jossa hän jäsentää maailmaa ja muodostaa käsitystään ympäröivästä maailmasta. Nuorisokasvatus on myös nuoren tukemista hänen minuuttaan rakentavassa persoonallisessa kasvussa. (Nivala 2007, 177.)

Toiviainen jakaa avoimen nuorisotalotoiminnan kasvatustehtävän viiteen eri kategoriaan (Toiviainen 1988, 58-73).

Taulukko 1. Nuorisotalotoiminnan kasvatustehtävät

Viihteelliseen nuorisotalotoimintaan	Jonka mukaan avoimien ovien toiminta tarjoaa mahdollisuuden nuorten viihtyisään oleiluun. Toiminnan tavoitteet eivät liity kodin tai koulun kasvatustavoitteisiin, vaikka eivät olekaan ristiriidassa niiden kanssa.
Harrastukselliseen nuorisotoimintaan	Jossa pyritään vapaa-ajan aktivointiin. Toiminnalle asetetaan tavoitteiksi itsensä toteuttaminen ja vastuun kantaminen itsestä muista, silti ohjaaja ei edistä aktiivisesti kasvatuksellisuutta, vaan lähinnä valvoo nuorten keskinäistä kanssakäymistä ja ohjaa harrastustoimintaa.
Keskustelevaan nuorisotoimintaan	Jossa kasvatuksellisuus ilmenee nuorten ja ohjaajan henkilökohtaisessa suhteessa. Ohjaaja luo kontaktin nuoreen ja pyrkii tukemaan ja auttamaan tätä. Toimintaan osallistuvilla nuorilla on sosiaalisia erityistarpeita.
Ongelmalliseen nuorisotoimintaan	Jossa kasvatusta pidetään tärkeänä, mutta sen toteuttamista avoimessa toiminnassa vaikeana. Koska avoimetoiminnan on lyhytkestoista, väliaikaista, vaihtuvaa tai työntekijöiden tehtävänkuvaa voi olla ristiriitainen. Nuorisotalotoiminnan suhde koti tai koulukasvatukseen on ristiriitainen ja kodit tai koulut suhtautuvat toimintaan epäluuloisesti
Kasvatukselliseen nuorisotoimintaan	Jossa määritellään toiminnalle oma kasvatustehtävä. Toteuttamiseen käytetään hyväksi toimintamuodon ominaisuuksia, kuten vapaamuotoisuutta, nuorisoryhmien vapaa-ajan yhdessäoloa ja harrastuksia. Kasvatuksellisuus edellyttää kehittämistä ja työntekijöiden kasvattajatietoutta.

Nykypäivän nuorisotalotoiminnan kasvatustehtävää kuvaavin on näkemykseni mukaan Toiviaisen määritelmän kasvatuksellinen nuorisotoiminta määritelmä, jossa painotetaan työntekijöiden kasvattajatietoutta. Toiminnassa käytetään erilaisia menetelmiä hyväksi tavoitteiden saavuttamiseksi. Työntekijöiden toiminta on tietoista kasvattamista ja nuoren kohtaamistilanteissa hyödynnetään työntekijän kohtaamisentaitoja ja menetelmäosaamista.

Riittävä menetelmätietoisuus on nuorisotyössä vakavasti otettavan ja tuloksekkaan toiminnan lähtökohta. Nuorisotyön menetelmät eivät aina näyntyä selvärajaisina

vaan ne voivat olla moniulotteisia toimintakokonaisuuksia. Nuorisotyössä kasvatustavoitteisiin kytkeytyvät toteutuvat monisyisen ja herkän vuorovaikutuksen yhteydessä. Menetelmällinen joustavuus ja luovat ratkaisut ovat nuorisotyön vahvuus. (Nieminen 2007, 32.) Nuorisotyötä voidaan pitää informaalina kasvatuksena, jossa keskeistä on läsnäoleminen. Informaaliin kasvatukseen kuuluu kaikki yksilön eliniän kestävät prosessit, joiden avulla omaksutaan tietoja, taitoja, mielipiteitä, arvoja ja asenteita. Informaalisen oppimisen näkökulma siirretään yksilön tai ryhmän oppimisprosessiin. Oppiminen on ihmisen omaa tavoitteellista tietojen hankkimista, joka auttaa yksilöä suuntautumaan tulevaan toimintaansa. Informaalinen oppiminen tapahtuu usein keskustelun tai jutustelun kautta, jolloin se ei ole sidottuna aikaan tai paikkaan. Informaalinen kasvattajan keskeinen tehtävä on oppimisen mahdollistavan ympäristön kehittäminen ja tarjoaminen nuorille. (Nieminen 2010, 49-50; Harju 2005, 51–52.)

Opetus on perinteisesti määritelty vuorovaikutteiseksi toiminnaksi, jonka tavoitteena on saada aikaa oppimista. Pedagogisella vuorovaikutuksella tarkoitetaan opetusta ja oppimista varten opettajan suunnittelemaa vuorovaikutusprosessia. (Nevgi & Lindblom-Ylänne 2003, 24.) Nuorisotyöllisessä pedagogisessa vuorovaikutussuhteessa hyödynnetään nuorisotyön menetelmiä opetuksellisten ja kasvatuksellisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Nuorisotalo antaa hyvän toimintaympäristön informaalisesta kasvatuksesta toteuttamiseen.

3 KASVATUKSELLISEN TALOTYÖN KEHITTÄMINEN HYVINKÄÄLLÄ

Hyvinkään nuorisopalveluissa on viime vuosina panostettu erityisnuorisotyön, kansainvälisen nuorisotyön sekä tiedotus ja verkkopalveluiden kehittämiseen. Kehittämistä on osiltaan toteutettu talotyön kustannuksella. Nuorisopalveluissa oli noussut esiin tarve talotyön kehittämiseksi ja kasvatuksellisen työotteiden merkityksen avaamiseksi. Nuorisopalveluiden palaverissa mietittiin keskeisiä asioita jotka kuuluvat kasvatukselliseen talotyöhön ja mistä asioista haluttiin lisää tietoa. Tämän pohjalta muodostuivat tutkimuskysymykset.

3.1 Tutkimuskysymykset

1. Millaista on kasvatuksellinen kohtaaminen talotyössä?
2. Millainen on nuorisotyöntekijän rooli kasvattajana?
3. Mitä odotuksia nuorisotalon ja kodin kasvatusyhteistyölle?

3.2 Tutkivan prosessin toteuttaminen käytännössä

Taulukko 2. Tutkimuksen eri vaiheet.

VAIHE	TOIMINTA JA MENETELMÄ	AIKATAULU
Tutkimusaiheen valitsemisvaihe	Kehittämistarpeeksi määriteltiin avoimen nuorisotalotoiminnan kasvatuksellisuus. Teemoina oli kasvatuksellinen avoin toiminta, puuttuminen ja kasvatusyhteistyö kodin ja nuorisotalon välillä. Kehittämistarve määriteltiin yhdessä nuorisopalveluiden työryhmän ja esimiehen kanssa.	Kevät 2010
Tutkimuksen suunnittelu vaihe	Tein tutkimusmenetelmien ja kysymysten valinnan. Menetelmiksi valitsin toiminnan havainnoinnin, teemahaastattelut työntekijöille ja nuorille, sekä Webropol-kyselyn vanhemmille. Lisäksi aineistoa kerättiin suunnittelu palaverista, auditoinnin itsearvioinnista sekä hyödynnettiin valmista aineistoa. Avoimetoiminnan suunnittelu palaverien tuottamaa aineistoa hyödynnettiin tutkimuksen suunnittelussa ja keskeiseksi teemaksi tarkentui nuorenkasvatuksellinen kohtaaminen avoimessa nuorisotalotoiminnassa.	Kevät 2010
Toteutus vaihe	Havainnoin toimintaa ja tein tutkimuspäiväkirjaa. Haastattelut toteutettiin kaikille avoimessa toiminnassa työskenteleville ohjaajille. Nuoret valittiin haastatteluihin avoimista illoista satunnaisesti halukkuuden mukaan. Kaikille sähköpostiosoitteensa antaneelle vanhemmille lähetettiin Webropol-kysely.	Huhtitoukokuu 2010
Purkamisvaihe	Haastatteluista nousseet asiat kerättiin kokonaisuuksiksi niin työntekijöiden kuin nuortenkin osalta. Haastattelujen ja havainnoinnin pohjalta nostin esille keskeisiä kehittämistarpeita ja pohdin kasvatukselli-	Syky 2010

	sen kohtaamisen ydintä. Webropol-kyselyn tuloksia hyödynnettiin perustaksi kasvatusyhteistyön odotusten ja lähtökohtien selvittämiseksi.	
Kehittämisvaihe	Luotiin erilaisia toimintamalleja ja toimintasuunnitelmia esiin nousseiden kehittämistarpeiden pohjalta.	Syksy 2010
Toimintamallien käyttöönottamisvaihe	Toimintamallit otettiin käyttöön. Palautetta kerätään toiminnasta, sekä toimintaa havainnoidaan ja arvioidaan jatkuvan kehittämisen toteutumiseksi. Kasvatusyhteistyön lisäämiseen tähtäävä toimintasuunnitelma otettiin käyttöön. Opinnäytetyöni pohjalta tuotetaan käsikirja jossa pohditaan talotyön kasvatuksellisen kohtaamisen ydintä sekä esitellään ja perustellaan toimintamalleja. Käsikirjaa voidaan hyödyntää niin tavoitteita asetettaessa kuin uusien työntekijöiden perehdyttämisessäkin.	Kevät 2011 ja syksy 2011

Toimintatutkimuksella ja kehittämisellä oli tarkoituksena parantaa talotyön kasvatuksellista otetta, luoda toimintamalleja ja nostaa talotyön arvostusta sekä asemaa Hyvinkäällä. Keskeisenä asiana oli selvittää ja perustella sitä mitä kasvatuksellinen kohtaaminen talotyössä tarkoittaa ja miksi sen tiedostaminen on tärkeää.

Toimintatutkimuksella tuotetaan tietoa käytännön kehittämiseksi. Kun perinteisessä tutkimuksessa selvitetään kuinka asiat ovat ja luodaan sen pohjalta teoreettista tietoa, niin vastaavasti toimintatutkimuksella tavoitellaan käytännön hyötyä. Toimintatutkimus kohdistuu erityisesti sosiaaliseen toimintaan, joka pohjautuu vuorovaikutukseen. Toimintatutkija osallistuu tutkimaansa toimintaan, tehden tutkimuskohteeseen muutokseen tähtäävän väliintulon. Toimintatutkimuksessa tutkija on aktiivinen vaikuttaja ja toimija. Tutkija on käynnistämässä muutosta ja rohkaisee ihmisiä tarttumaan asioihin, jotta niitä voidaan kehittää. Kun tutkimuskohdetta tarkastellaan sisältäpäin tutkija käyttää myös omia havaintojaan ja kokemuksiaan tutkimusmateriaalina. Toimintatutkimuksessa yhdistyy käytäntö ja teoria. (Heikkinen & Rovio & Syrjälä 2006, 16-29.)

Laadullisen tutkimuksen tavoitteena on tutkimuksen aikana muodostuneiden tulkintojen avulla näyttää esimerkiksi ihmisen toiminta, joka on välittömän havainnon tavoittamattomissa. Nämä asiat ovat kuin arvoituksia ja tutkimuksen tavoite on näiden asioiden ratkaiseminen tutkimuksessa. Ihmisten käsitysten ja kokemusten avulla voidaan tehdä tulkintoja. Laadullisella tutkimusmenetelmällä toteutetussa tutkimuksessa voidaan tietoa kerätä monella eri menetelmällä. Teemahaastattelu on yleisimmin käytetty tutkimushaastattelun muoto. Teemahaastattelussa tutkimuskysymyksistä poimitaan keskeiset aiheet tai teema-alueet, joita tutkimushaastattelussa olisi välttämätön käsitellä. (Vilka 2005, 98-103.)

Tässä opinnäytetyössä teen näkyväksi omaa kokemuspohjaista hiljaista tietoa ja havaintojani. Hiljainen tieto on jotakin, jota on vaikea ilmaista toiselle (Moilanen, Tassala & Virtainlahti 2005, 28). Se voi olla erilaisia toimintatapoja tai toimintaa jota ohjaaja tekee työssään nuorisotalolla, mutta jota voi olla vaikea pukea sanoiksi tai selittää toiselle. Työskentelin itse erityisnuorisotyöntekijänä Hyvinkään nuorisopalveluissa toimintatutkimuksen aikana ja näin olin tiiviisti mukana toteuttamassa ja kehittämässä avointa talotyötä. Syksystä 2010 lähtien pääsin tarkastelemaan toimintaa, myös ulkopuolelta siirtyessäni muihin töihin. Eli tutkimuksen aikana olen tarkastellut aihealuetta kahdesta eri näkökulmasta niin itse toimijana kuin ulkopuolisena kehittäjänäkin.

Osallistavassa toimintatutkimuksessa korostetaan yhteisön jäsenten osallistumista tutkimukseen. Tutkimuksessani havainnoin avointa talotoimintaa ja keskustelin nuorten kanssa, siitä millaisia odotuksia ja mielipiteitä heillä on talotyön laadusta. Keräsin nuorilta ajatuksia ja odotuksia työntekijöiden antamalle tuelle, esimerkiksi, läsnäololle, kasvattajuudelle ja luotettavuudelle. Teemahaastattelut toteutin viidelle nuorelle ja kahdelle nuorten ryhmälle. (LIITE 2) Haastateltavina oli poikia sekä tyttöjä jotka osallistuivat avoimeen nuorisotalotoimintaan. Iältään nuoret olivat 14-17-vuotiaita.

Työntekijöiden näkökulmaa kasvatukselliseen kohtaamiseen selvitin havainnoimalla ohjaajia avoimessa talotoiminnassa ja haastattelemalla heitä. Haastatteluissa pyrin selvittämään heiltä mitä kasvatuksellinen talotyö heidän mielestään tarkoittaa, millaisia välineitä käytetään ja mikä on nuoren kohtaamisessa tärkeää. (LIITE 1) Haastatteli seitsemään nuoriso-ohjaajaa jotka työskentelevät Sillassa avoimessa talotyössä.

Laadukkaassa talotoiminnassa voidaan tarvittaessa puuttua huolestuttaviin asioihin. Hyvän keskusteluyhteyden ja kontaktin luominen nuoriin antaa hyvän pohjan puuttumiselle. Tein selvitystä siitä miten puuttuminen tällä hetkellä toimii ja millaisia valmiuksia työntekijältä vaaditaan. Kartoitin miten jo kehitetyt toimintamallit toimivat ja mitä pitäisi kehittää.

Tutkimusaineistoa keräsin talolla tapahtuvassa toiminnassa, suunnittelu palaverissa, raporteista, keskusteluista ja haastatteluista. Oma ammattitaitoani ja yhdeksän vuoden talotyön kokemustani olen hyödyntänyt kehittäessäni erilaisia toimintamalleja. Yhtenä aineistona olen käyttänyt talotyön auditoinnin itsearviointi materiaalia joka on tehty Hyvinkään nuorisopalveluissa keväällä 2010. Nuorisotyön auditointi- ja itsearviointimalli on työkalu, jonka keskeisiä näkökulmia ovat nuorisotyön käytännön laatu ja nuorisotyön kasvatukselliset tavoitteet.

Auditoinnissa kriteerien ja tasokuvausten avulla luodaan yhteinen merkitys ja ymmärrys laadukkaan toiminnan sisällöstä. Kriteeristöissä nuorisotyötä on tarkasteltu kolmesta eri näkökulmasta, eli käytössä on kolme arviointialuetta, jotka ovat työyhteisön toiminta, nuorten toiminta ja resurssit. Toiminnan laatu määritellään jokaisen osaluheen arvioinnissa neljän tasokuvausten avulla. Tasokuvausten tekstit hahmottavat niitä tekijöitä tai ilmiöitä, jotka ovat todennettavissa tai puuttuvat toiminnasta. Tasokuvausten logiikkaan liittyy periaate, jonka mukaan ylempi taso pitää sisällään alemmilla tasoilla kuvatut vaatimukset. (Hovi, Luukkonen, Mäkelä, Pakka, Taponen & Westman 2009, 15-17.) Hyvinkäällä on toteutettu itsearvioinnin yksilö- sekä yhteisövaihe. Itsearvioinnin tuloksista olen poiminut opinnäytetyöni kannalta keskeisimmät kokonaisuudet joita olen hyödyntänyt kasvatuksellisen talotyön kehittämisessä.

Yksilövaiheessa kukin nuorisotalon työntekijä arvioi itsenäisesti avoimet nuorten illat -toimintaa sovitun ajanjakson ajalta. Luontevaksi ajanjaksoksi on osoittautunut syys- tai kevätkausi. Itsearvioinnin työvälineinä ovat avoimet nuorten illat -kriteeristö ja lomake, jota käytetään myös auditointien raportoinnissa. Arvioinnin kohteena ovat todelliset teot, eivät tavoitteet, ja arviointi tehdään vain suhteessa kriteereihin. Itsearvioinnissa nuorisotyöntekijät arvioivat oman työyhteisönsä yhteistä toimintaa, eivät omia tekojaan. (mt., 38.)

Yhteisövaiheessa kaikki kriteerit käydään läpi ja luodaan työyhteisön yhteinen näkemys toiminnan arvioinnista ja kriteerien tasoista. Työskentelyn pohjana ovat itsenäisesti tehdyt arvioinnit, ja yhteinen käsitys luodaan keskustelun avulla. (mt., 39.)

Selvityksen kohteena oli myös kasvatusyhteistyö avoimen nuorisotilatoiminnan ohjaajien ja nuorten vanhempien välillä. Webropol-pohjaisella kyselyllä selvitin vanhempien odotuksia talotyölle. (LIITE 3) Miten nuorisotyöntekijöiden ja vanhempien yhteistyö toimii ja millaisia odotuksia vanhemmilla on sille. Lähetin kyselyn 42 avoimessa toiminnassa käyvän nuoren vanhemmalle sähköpostilla ja vastauksia sain 23 kappaletta.

Toimintatutkimuksessa tärkeänä tiedon keräämisen ja tallentamisen välineenä toimi tutkimuspäiväkirja, johon keräsin tietoa koko toimintatutkimuksen ajan teemaan liittyvistä aineistosta. Sen avulla jäsenin omia ajatuksiani ja tein kehittämis ehdotuksia talotyön toteuttamiseen. Jäsentäessäni talotyön kasvatuksellisuutta pyrin hyödyntämään mahdollisimman tehokkaasti eri aineistoja, omaa kokemustani ja aiheesta julkaistua tietoperustaa.

Selvitysten, haastatteluiden, suunnittelupalavereiden, tutkimuspäiväkirjan ja keskustelun pohjalta luotiin erilaisia toimintamalleja talotyön kasvatuksellisuuden lisäämiseksi. Kevään 2010 aikana otimme käyttöön porttikielto keskusteluiden- sekä keväällä 2011 yksilötyön toimintamallin. Lisäksi aineiston pohjalta luotiin kasvatusyhteistyön lisäämiseen tähtäävä toimintasuunnitelma. Puuttumismallia kehitettiin entistä konkreettisemmaksi, koska käytössä ollut puuttumismalli oli työntekijöiden mielestä liian yleisellä tasolla, eikä antanut suoraan työkaluja talolla tehtävään puuttumiseen. Uusi puuttumismalli otettiin käyttöön keväällä 2011.

Seuraavassa luvussa tarkastelen tutkimuskysymyksiä eri menetelmin kerätyn aineiston ja lähdekirjallisuuden valossa.

4 NUORISOTYÖNTEKIJÄN TEHTÄVÄT TALOTYÖSSÄ

Työntekijän merkitystä nuorisotyössä on pohdittu jatkuvasti. Usein nuorisotyöntekijällä on nähty olevan lukuisia rooleja. Työntekijä voi olla nuoren opastaja, jolloin työntekijä ohjaa ja auttaa identiteetin etsintään liittyvissä kysymyksissä edistäen samalla moraalista ajattelua ja oppimista nuoren kehityksen kannalta oleellisissa asioissa. Työntekijällä voi olla myös auktoriteetin rooli joka omalla toiminnallaan pyrkii estämään sellaista käyttäytymistä josta on vahinkoa nuorelle itselleen. (Nieminen 2007, 36.)

Nuorisotalotyölle ja nuorisotyöntekijän roolille löytyy perustaa nuorisolaista

”Kunnan nuorisotyöhön ja -politiikkaan kuuluvat nuorten kasvatuksellinen ohjaus, toimintatilat ja harrastusmahdollisuudet, tieto- ja neuvontapalvelut, nuorisoyhdistyksien ja muiden nuorisoryhmien tuki, liikunnallinen, kulttuurinen, kansainvälinen ja monikulttuurinen nuorisotoiminta, nuorten ympäristökasvatus sekä tarvittaessa nuorten työpajapalvelut ja etsivä nuorisotyö tai muut paikallisiin olosuhteisiin ja tarpeisiin sopivat toimintamuodot.”(Nuorisolaki, 2006.)

4.1 Nuorten mielipiteitä ja odotuksia

Nuorten haastatteluista keräsin heidän odotuksia työntekijöille. Nuorten mielestä aikuisten luotettavuus oli erityisen tärkeää. Nuoret odottavat nuorisotyöntekijän roolin olevan luotettavan aikuisen rooli. Siihen kuuluu kaikkien kunnioittaminen ja vaitiolo nuoren asioista. Nuorille mielestä olisi tärkeää, ettei nuorisotyöntekijä tuomitsisi heidän tekojaan vaan kertoisivat oman mielipiteensä. Lisäksi työntekijöillä pitäisi olla valmiuksia keskustella erilaisistakin mielipiteistä yhdessä nuoren kanssa. Nuorten vastauksista tuli esille se että työntekijän täytyy olla helposti lähestyttävä. Nuoret kuvasivat ohjaajan roolia sanoilla avoin, huumorintajuinen, sosiaalinen ja helposti lähestyttävä. Nuorten mielestä oli tärkeää, että työntekijä haluaa olla nuorten kanssa ja tykkää työstään.

Nuorten mielestä hyvä nuorisotyöntekijä on aidosti kiinnostunut heidän asioistaan, jaksaa kuunnella ja antaa tarvittaessa tukea. Nuoret kertoivat että työntekijän pitää olla rento ja oma itsensä. Nuoret arvostavat työntekijässä pitkää pinnaa ja sitä ettei työntekijä huuda. Ihmisten kanssa työskenneltäessä on työntekijän tärkeimpiä tehtäviä huolehtia vuorovaikutuksen toimivuudesta, vuorovaikutusta ei voi katkaista hetken mielijohteesta (Kiesiläinen 2004, 39). Työntekijän omaa esimerkkiä nuoret pitivät tärkeänä asiana. Heidän mielestään on hyvä, että ohjaajat toimivat omalla esimerkillään malleina. Työntekijä voi omalla toiminnallaan tuoda esiin hyviä käytöstapoja ja edistää suvaitsevaisuutta, mutta myös tuoda huonoa esimerkkiä tupakoimalla tai kiroilemalla. Työntekijöiden pitääkin tiedostaa vastuunsa nuorten roolimalleina.

4.2 Nuorisotyöntekijöiden näkemykset kasvattajuudesta

Työntekijät pitivät tärkeänä asiana aikuisuutta. Eli sitä että työntekijä on luotettava ja asettaa tarvittaessa rajoja. Hyvä työntekijä toimii omalla esimerkillään vastuullisesti. Tärkeinä asioina pidettiin sitä, että työntekijä uskaltaa olla aikuinen, eikä samaistu nuoriin. Ohjaajat kertoivat että heidän tehtävänä on selvittää nuoren kanssa asioita ja antaa neuvoja tarvittaessa, hänen ei kuitenkaan tarvitse olla joka alan asiantuntija vaan valmis selvittämään asioita yhdessä nuoren kanssa. Työntekijän kasvatuksellisuuteen kuuluu myös puuttuminen huolestuttaviin asioihin ja tilanteisiin.

Auditoinnin perusteella ohjaajat toimivat tiimimäisesti. Illan toimintaan ja nuoriin liittyvä tiedonkulku toimii sujuvasti ja aukottomasti. Yhteiset päätökset kirjataan ja varmistetaan, että kaikki työyhteisön jäsenet, myös sijaiset ja tuntiohjaajat saavat tiedon. Avoimissa on kaksi vastaavaa, jotka viimekädessä huolehtivat tiedonkulusta. Päätöksiä tehdään yhdessä avointen tiimin kanssa, jolloin jokainen jäsen pääsee vaikuttamaan ja tuomaan omat näkemyksensä esiin. Tärkeänä ohjaajan ominaisuutena pidettiin sitä että hän pystyy pitämään kiinni työryhmän kanssa yhteisesti sovituista säännöistä.

Työntekijät pitivät tärkeänä, että aikuinen on vuorovaikutus tilanteissa aito oma itsensä. Hän on kiinnostunut nuoresta ja valmis laittamaan omaa persoonaansa peliin. Useimmat työntekijät nostivat tärkeiksi työntekijän ominaisuuksiksi läsnäolemisen ja

nuoren kohtaamisen taidon. Ohjaajat kertoivat että joustavuus ja luovasti toimiminen kuuluvat nuorisotyöntekijän ominaisuuksiin. Tilanteet muuttuvat nopeasti ja voi tulla tilanteita joissa täytyy muuttaa omaan toimintaansa tai luoda uudenlaisia toimintatapoja.

Nuorten innostamis- ja motivointitaitoa pidettiin myös ohjaajan tärkeinä ominaisuuksina. Työntekijän pitää omata taitoa innostaa nuoria mukaan toimintaan tai motivoida nuorta selvittämään omia asioitaan. Jotkut työntekijät kokivat työntekijän roolin olevan aktiivinen kontaktin ottaja suhteessa nuoriin, kun toiset taas roolin olevan enemmänkin aikuiskontaktin mahdollistaja ollen tarvittaessa käytettävissä.

Yhteenvetona voisikin kuvata nuorisotyöntekijän rooliin kohdistuvien odotusten olevan varsin yhteneväiset, niin nuorten kuin työntekijöiden näkökulmasta. Nuoret kertoivat paljon samoista asioista kuin työntekijät, vaikka nuorten kieli ja ilmaukset ovatkin erilaiset kuin nuorisotyöntekijöiden käyttämä ammattikieli. Työntekijöiden rooliin kohdentuvat odotukset ovat näkemykseni mukaan hyvin haastavat ja moninaiset. Haastavaa on toimia omaa persoonaa työvälineenä käyttäen ja kuitenkin yhteisesti sovittujen arvojen, sääntöjen ja toimintamallien mukaan. Rooli odotuksissa yhdistyy myös joitakin ristiriitaisuuksia. Työntekijän odotetaan olevan helposti lähestyttävä ja rento, mutta samalla myös auktoriteetti rajojen asettajana. Arvostetaan luotettavuutta ja vaitiota nuoren asioista, mutta kärsiikö luottamus kun joudutaankin puuttumaan ja viemään asiaa eteenpäin esimerkiksi vanhemmille.

Hyvät vuorovaikutustaidot ovat nuorisotyöntekijän tärkeimpiä ominaisuuksia ja näkemykseni mukaan talotyöntekijöitä voidaankin kuvata vuorovaikutuksen ja kohtaamisen ammattilaisina. He pääsevät työssään vuorovaikutustilanteisiin eri-ikäisten nuorten, muiden työntekijöiden sekä nuorten vanhempien kanssa. Talotyössä menään vuorovaikutustilanteesta toiseen ja joudutaan ennalta suunnittelemattomiin tilanteisiin useasti illan aikana. Työntekijä tekee omaan vuorovaikutustyötään ja samalla havainnoi ympäristön vuorovaikutusta. Onkin tärkeää ettei toimintamalleja luodessa rajoiteta liikaa työntekijöiden vahvaa osaamisaluetta, eli luontevaa vuorovaikutusta, vaan annetaan mahdollisuus käyttää näissä tilanteissa hyväkseen omaa persoonaansa ja tehdä asiat itselleen luontevimmalla tavalla. Toimintamallien tarkoituksena on luoda käytänteitä ja olla apuna vuorovaikutustilanteissa. Luotuja toiminta-

malleja pitää arvioida kriittisesti ja olla valmiita kehittämään niitä tarpeen mukaan. Talotyön toimintamallien kokeilemisen, arvioinnin ja kehittämisen täytyy olla jatkuva prosessi.

4.3 Kasvatuksellinen kohtaaminen talotyössä

Nuorisotalo luo tilan ja välineistön kohtaamistilanteille. Ydinkysymys onkin miten kohtaamisessa vuorovaikutusta, tilannetta, tilaa ja välineitä hyödynnetään. Työntekijä ei välttämättä voi valmistautua etukäteen tilanteisiin, vaan aiheet ja erilaiset tapahtumat voivat tulla talotyössä hyvinkin yllättäen. Haasteita kohtaamistilanteeseen voi tuoda myös nuoren haluttomuus keskustella työntekijän kanssa.

Vuorovaikutustyössä haastavuus työntekijän näkökulmasta on vastassa oleva toinen henkilö jonka tavoitteet ja intressit eivät välttämättä ole samat kuin vuorovaikutusammattilaisen. Jokainen ihminen tekee vuorovaikutus tilanteissa virheitä, koska jokainen kohtaaminen on erilainen. Epäonnistuminen ja sen tunnustaminen on työssä kehittymisen kannalta välttämätöntä. Vuorovaikutustilanteiden analysointi yhdessä kollegoiden kanssa on parasta kehittymistä ihmissuhdetyössä. (Isokorpi 2006, 17-18.) Talotyössä työntekijän on tärkeä saada purettua muiden työntekijöiden kanssa erilaiset tilanteet. Sillan nuorisotilalla tähän on luotu järjestelmä, jossa loppupalaverissa jokainen työntekijä voi jakaa niin epäonnistumiset kuin onnistumisetkin. Tilanteet ovat tärkeitä ammattitaidon kehittymisen ja tunteiden jakamisen paikkoja

Vuorovaikutustyössä itsetuntemus ja sen jatkuva tutkiminen on ammatillisuutta, sillä jos työntekijä ei tunne itseään eikä anna tunteittensa tulla lähelle voi työ käydä liian raskaaksi. Onkin olennaista että ihmissuhdetyöntekijä voi olla oma itsensä virheineen ja keskeneräisyyksineen, koska se auttaa myös hänen asiakkaitaan. Työntekijä jolla on hyvä itsetunto, tuntee hyvin itsensä, niin heikkoutensa kuin vahvuutensa ja pystyy hyväksymään myös muiden vahvuudet ja heikkoudet. Terveeseen itsetuntoon kuuluu myös kyky asettua toisen ihmisen asemaan ja tarkastella asioita toisten ihmisten näkökulmasta. (Isokorpi 2006, 27-37.) Työntekijän on kyettävä itsereflektioon eli omien tunteiden ja ajatusten tarkasteluun, jotka kuuluvat ohjaajan itsesäätelyvalmiuksiin. (Vilen & Vihunen & Vartiainen & Siven & Neuvonen & Kurvinen 2008, 43.)

Seuraavassa esittelen työntekijöiden haastatteluista koottuja ajatuksia nuoren ja työntekijän kohtaamistilanteista. Yleisesti työntekijät näkivät kohtaamiset haastavina vuorovaikutustilanteina, joissa työntekijän on oltava täysillä mukana ja aidosti läsnä. Läsnä olemisella työntekijät tarkoittivat kiinnostusta nuoren asioita kohtaan ja sen välittämistä nuorelle, kuuntelemista ja keskittymistä nuoreen. Kohtaamistilanteessa ollaan turvallisena aikuisena, osallistutaan aktiivisesti keskusteluun, herätellään nuorta ajattelemaan ja innostetaan tekemiseen. Perustana hyvälle kohtaamiselle on arvostus. Työntekijät pitivät nuoren arvostamista tärkeänä, eli aikuinen ei tuomitse nuorta vaikka ei välttämättä hyväksykään hänen tekojaan.

Kokonaisuuden hahmottaminen kohtaamistilanteessa on ammattitaitoa. Silloin voidaan nähdä sanojen taakse ja oikeassa tilanteessa esitetään oikeita kysymyksiä, jolloin voidaan saavuttaa nuoren luottamus sekä päästä puhumaan nuorta painavista asioista. Parhaimmillaan työntekijä osaa myös osoittaa empatiaa niin, että se tuntuu asiakkaasta hyväksytyltä ja rehelliseltä (Vilen, Leppämäki & Ekström 2005, 63). Työntekijän on oltava itsevarma ja aito. Hän ei ole täydellinen ja uskaltaa tunnustaa myös omat heikkoutensa. Mitä avoimempi työntekijä itse on, sen helpompi on luoda nuorillekin avoin ilmapiiri, jossa uskaltaa olla oma itsensä.

Nuorisotyölliset menetelmien ja välineiden hyödyntäminen on keskeistä nuorisohjaajan työssä. Auditoinnin perusteella Sillassa on hyvät tilat ja välineet, jotka antavat ohjaajille riittävät puitteet niin ryhmien kuin yksilöidenkin kohtaamiseen. Monipuoliset välineet antavat ohjaajille mahdollisuuden hyödyntää omia vahvuuksiaan ja luontevimpia välineitä. Työntekijän on pystyttävä hyödyntämään erilaisia välineitä kohtaamistilanteiden luomisessa. On tärkeää että, työntekijät tiedostavat välineet jotka auttavat juuri häntä muodostamaan vuorovaikutus suhteen nuoreen. Sillan ohjaajat nimesivät tärkeimmiksi välineiksi sohvan, tiskin, pelit ja keittiön.

Käytettäessä toiminnallista välinettä esimerkiksi peliä tai kokkailua vuorovaikutussuhteen luomiseen, alussa keskitytään tekemiseen ja sen kautta jutellaan asioista. Josta siirrytään luontevaan vuorovaikutukseen ja puhumaan muistakin asioista, kun siitä mitä ollaan tekemässä. Nuorelle toiminnan kautta voi olla helppo hakea kontaktia aikuisiin. Sohva ja tiski ovat taas luonteeltaan erilaisia kohtaamisvälineitä, koska niissä usein vietetään aikaa ja keskustelu avataan ilman mitään toimintaa. Jotkut ohjaa-

jat tuntevat luontevammaksi tekemisen kautta kohtaamisen, kun taas jotkut haluavat kohtaamisen tapahtuvan rauhallisemmassa ympäristössä ohjaajan tai nuoren aloittamalla keskustelulla.

Kasvatuksellisen talotyön yhtenä tavoitteena voidaan pitää nuorten oppimista ja sitä että siihen kiinnitetään tietoisesti huomiota. Auditoinnissa nousi esille se, ettei oppimisen tapahtumista ole riittävästi huomioitu. Kasvatuksellisuus toiminnan suunnittelussa huomioidaan, mutta ei välttämättä tarpeeksi huomioida oppimisen tarpeita. Informaalista oppimista tuetaan jokapäiväisissä tilanteissa talolla. Nuorelle pyritään tarjoamaan oppimiskokemuksia ja mahdollisuutta kehittyä, sekä nostetaan erilaisilla aiheita esiin teemailloilla.

Kasvatukselliseen talotyöhön kuuluu olennaisesti myös puuttuminen, jonka tärkeys nousi esiin myös työntekijöiden haastatteluista. Seuraavassa luvussa käsittelem puuttumista Nuorisotalo Sillassa.

5 PUUTTUMINEN

Puuttuminen erilaisiin tilanteisiin talotyössä on jokapäiväistä. Puuttumistilanteiden onnistuminen on paljon kiinni siitä millainen vuorovaikutussuhde työntekijällä on nuoriin ja miten tilanteisiin puututaan. Auditoinnin perusteella ohjaajilla oli tunne, että nuoria ei tunneta tarpeeksi hyvin. Ison nuorisotalon yhtenä haasteena on nuorten parempi tunteminen, koska tilalla voi illan aikana käydä 80 eri nuorta.

Auditoinnissa tarkastelun kohteena oli hyvä käytös- ja puhekulttuuri ja kriteerinä se, että ohjaajien läsnäollessa nuorten välinen puhekulttuuri on toista kunnioittavaa. Ohjaajien ”lempeä katse riittää” muistuttamaan nuoria käytöksestä. Ohjaajilla oli tunne, että joidenkin nuorten kanssa tässä päästään hyvälle tasolle, muttei suurimman osan kanssa. Hyvän puhekultuurin luominen on tärkeä osa kasvatuksellisen talotyön onnistumista ja vaatii työntekijöiltä panostamista sekä valmiuksia puuttua huonoon käytökseen tai loukkaavaan puheeseen.

Nuorisotyöntekijä pyrkii ammatillisten valmiuksiensa pohjalta tukemaan nuorta vuorovaikutuksellisin keinoin. Tavoitteena on kuunnella ja tukea nuoressa jo olevia voimavaroja ja auttaa häntä ratkomaan ongelmia ja synnyttää voimaantumisen kokemus. (Vilen, Leppämäki & Ekström 2002, 23.) Vuorovaikutussuhteet kehittyvät vuorovaikutuksen tiheyden, keston ja niiden haasteiden kautta joita kohdataan. Vuorovaikutus usein, mutta pinnallisesti ei tuota syvää luottamusta. Onnistuminen on oppimista erilaisista epäonnistumisista. Tunnetasolla tapahtuva kannustus luo turvallisuutta, joka antaa tilaa erehtyä ja tehdä opettavaisia virheitä. (Isokorpi 2006, 51-52.)

Auditoinnissa nousi esille se että selkeä tuen tarve tunnistetaan, mutta ei välttämättä tiedetä sitä kuinka ohjataan eteenpäin. Toimivan puuttumismallin puute nousi esiin, kun olisi tarve ohjata nuori eteenpäin tai tarjota nuorisotyöllistä tukea nuorelle. Talotyössä puuttumistilanteissa joudutaan usein nopeasti ja työntekijän on tärkeää tunnistaa oma tunnetilansa. Täytyisi aina muistaa että voidaan puuttua tekoihin ja käyttäytymiseen, mutta hyväksytään silti nuori ja arvostetaan häntä. Kokemukseni mukaan, sillä kun itse kohtelee nuoria arvostavasti niin saa myös itse arvostusta ja luotua luottamuksellisen suhteen nuoriin.

Kun määritellään nuoren käytös ongelmaksi, tämä sisältää sellaisen olettamuksen, että nuori on ongelmaan syyppää. Niinpä helposti aloitetaan syyllistäminen. Syyllistäminen johtaa helposti syyllistämisen kehään, josta on vaikea päästä ulos. Tällaisessa tilanteessa kasvattajan on mahdollista ohjata mieltään rakentavalla tavalla ja ottaa esille tilanteita joissa nuori on käyttäytynyt hyvin, näin päästään ratkaisukeskeiseen ajatteluun. Näin voidaan löytää tilanteelle ratkaisu hyvien asioiden ja onnistumisten kautta. (Kempinen 2002, 51-52.) Huolen lähtökohtana on nuoren jokin pulma. Huolen taustalla on työntekijän tunne nuoren tilanteesta. Tämä rakentuu tiedoista, tunteista ja velvoitteista. Huoli herää työntekijän nuoren tilanteesta tekemien havaintojen pohjalta. (Eriksson & Arnkil, 2009.)

5.1 Puuttuminen Sillassa nuorten näkökulmasta

Nuoret kokivat ohjaajien puuttumisen erilaisiin tilanteisiin kokonaisuudessaan hyvänä asiana. Nuorten mielestä ohjaajat puuttuvat usein sääntöjen noudattamatta jättämi-

seen. Kiroilun kieltävää sääntöä pidettiin hyvänä kun taas tupakointiin puuttumista turhana. Nuorten mielestä oli tärkeää, että erilaisiin kiusaamistilanteisiin puututtiin. Yleisesti nuoret ajattelivat, että ohjaajat puuttuvat Sillassa erilaisiin asioihin hyvin.

Jotkut nuoret pitivät tärkeänä, että ohjaajalle voi tulla puhumaan omista asioistaan ja heiltä saa tarvittaessa apua. Nuorisotyöntekijöitä pidettiin nuoren sanoin ”ei niin virallisina aikuisina” joiden kanssa on helppo puhua.

5.2 Puuttuminen ja sen haasteet nuorisotilalla

Työntekijöiden haastatteluissa paneuduimme puuttumiseen ja huolen puheeksi ottamiseen. Onkin hyvä muistaa, että aina ne jotka omalla käytöksellään hakevat huomiota ja tuovat asiansa avoimesti esille, eivät ole ainoita jotka tarvitsevat tukea. Työntekijöiden on tärkeä pystyä havainnoimaan tilaa ja antamaan huomiotaan myös hiljaisemmille nuorille.

Sillassa pyritään siihen että ristiriitatilanteet nuorten kanssa ja välillä selvitetään mahdollisimman pikaisesti. Auditoinnin perusteella ohjaajat ovat laatineet talolle säännöt ja pystyvät perustelemaan ne. Erilaisten ristiriitatilanteisiin puuttuminen oli hyvällä tasolla ja niitä selvitettiin saman illan aikana. Ristiriidat tulisi pyrkiä selvittämään siellä missä ne ovat syntyneetkin. Oleellista ristiriidan ratkaisemisessa on se, pyritäänkö löytämään ja poistamaan ristiriidan taustasyyt vai etsitäänkö vain syyllistä. Ristiriitojen selvittämisessä tarvitaan avoimuutta ja valmiuksia keskustella asiasta. (Isokorpi 2006, 183-186.) Työntekijät pitivät tärkeänä asiana, että puuttumiseen on matala kynnys. Olisi hyvä että ohjaajat puuttuisivat pieniinkin asioihin, niin silloin olisi helpompi puuttua myös suurempiin asioihin. Sillassa ohjaajat puuttuvat kiroiluun, huonoon käytökseen, keskusteluihin, nuoren pahaan oloon, tupakointiin ja päihteiden käyttöön. Puuttuminen voidaan ajatella myös tilanteen tasalla olona tai läsnäolona, jolloin työntekijä osallistuu keskusteluun, ihmettelee, kyselee ja kertoo jos keskustelusta herää huoli.

Haastavana ohjaajat pitivät puuttumisessa selkeän puuttumismallin puutetta, haastavia nuoria, yksilötyön keskittymistä vain erityisnuorisotyöntekijöille, yhteisen linjan

pitämistä sääntöjen suhteen ja nuoren ohjaamista eteenpäin. Ohjaajilta esille nousseiden tarpeiden perusteella luotiin toimintamalli talolla tapahtuvaan puuttumiseen ja yksilöityön toimintamalli jota ohjaajat voivat hyödyntää nuoren kanssa avoimen toiminnan ulkopuolella tapahtuvassa yksilöityössä. (LIITE 6)

6 KASVATUSYHTEISTYÖ KODIN JA NUORISOTALON VÄLILLÄ

Vanhempien ja kasvatuksen ammattilaisten vuorovaikutus on keskeinen osa nykypäivän koulun ja päiväkodin toimintaa. Se muodostaa rajapinnan, jossa julkisten instituutioiden ja perheen kasvatukseen näkemykset ja ajattelutavat kohtaavat. (Karila, Alasuutari, Hännikäinen, Nummenmaa & Rasku-Puttonen 2006, 49.) Vanhempien ja kasvatuksen ammattilaisten vuorovaikutuksesta käytetään käsitteitä yhteistyö, tukeminen ja kumppanuus. Kasvatuskumppanuus ajattelu pohjautuu käsitykselle että vanhemmilla ja ammattikasvattajilla on olennaista tietoa lapsesta ja yhteistyö perustuu molemmin puoleiseen kunnioitukseen ja vanhemmilla sekä ammattilaisilla on yhteisiä tavoitteita lapsen kasvatuksessa. (mt, 93-95.)

Nuorisotyössä kasvatusyhteistyötä on tehty erityisnuorisotyössä, mutta avoimessa toiminnassa kasvatusyhteistyö on ollut vähäisempää. Nuorisotalo Sillasta on nuoren asioissa vanhempiin oltu yhteydessä pääasiassa silloin kun nuoresta on herännyt huolta. Lisäksi Sillassa on järjestetty kerran vuodessa vanhempainilta. Yhteistyön lisääminen vanhempiin oli yksi kehittämiskohteista ja tarkoituksena oli löytää uusia toimintatapoja vuorovaikutuksen lisäämiseksi.

Selvitin nuorten vanhempien näkemyksiä nuorisotalotoiminnasta Webropol-kyselyn avulla. (LIITE 3) Kyselyyn vastasi 23 vanhempaa joihin kahdeksaan oltiin oltu yhteydessä nuoren asioissa. Kyselyn tuloksien mukaan vanhemmista 17 halusi häneen oltavan yhteydessä jos työntekijällä olisi epäily nuoren päihteiden käytöstä. Vanhemmista 16 halusi yhteydenottoa jos työntekijällä olisi huoli nuoresta. Nuorensa tupakoinnista tiedon halusi 13 vastanneista. Nuorensa sääntöjen vastaisesta käytöksestä nuorisotilalla tiedon halusi 14 vanhempaa ja nuorensa hyvästä käytöksestä yhteydenottoa halusi yhdeksän vastanneista.

Tärkeimpinä kasvatuksellisina asioina nuorisotilatoiminnassa vanhemmat pitivät päihdekasvatusta 19 vastausta, sekä osallisuuteen ja vaikuttamiseen kannustamista 16 vastausta. Vastanneista 15 piti tärkeänä rajojen asettamista ja sääntöjen noudattamiseen kasvattamista tärkeänä. Yhdenvertaisuuskasvatusta piti tärkeänä vanhemmista 13 ja monikulttuurisuuskasvatusta kahdeksan vanhempaa. Vain kolme vanhemmista piti mediakasvatusta nuorisotilan tärkeänä kasvatuksellisena asiana.

6.1 Vanhempien toiveita kasvatusyhteistyölle kodin ja nuorisotilan välille

Vanhempien vastauksista näki etteivät he kokeneet nuorisotaloa niinkään kasvatusyhteistyö tahoksi, vaan enemmänkin tiedottavaksi tahoksi. Yhteistyön kehittämiseksi oltiin kuitenkin avoimia ja suhtautuminen siihen oli positiivista. Seuraavassa nuorten vanhempien vastauksia kysymykseen; Millaista kasvatusyhteistyötä toivoisit nuorisotilan ja kodin välille? (LIITE3)

”Oman nuoren mokista voisi kertoa vaikka sähköpostilla. Esim. Tupakoinnista, päihteistä tai jostain muusta älyttömästä, mihin tuon ikäiset usein sortuvat?”

”Ottaisin mielelläni vastaan tietoa vaikka sähköpostitse tapahtumista, projekteista yms., joita aiotte toteuttaa. Olisi hienoa, jos saisitte näille projekteille enemmän näkyvyyttä esim. paikallislehdissä. Sen lisäksi, että näkyvyyden lisääntyminen kannustaisi nuoria jatkamaan hienoa toimintaansa, saattaisi joillakin tahoilla vallitseva ikävä kuva tämän päivän nuorista parantua.”

Suurin osa vanhemmista koki yhteistyön olevan vain tiedottamista kotiin päin, mutta jotkut vanhemmat halusivat yhteistyöltä enemmän vuorovaikutuksellisuutta.

”Kaikenlainen yhteistyö on aina hyväksi, joten olen siitä iloinen, jos yhteistä keksitään. Itse en oikein nyt osaa ehdottaa. Vanhempien osallistuminen kaikkeen nuortensa toimintaanhan ikävä kyllä vähenee vuosien karttuessa. Siksi sitä olisi hyvä jotenkin saada käyntiin.”

”Toivoisin minuun otettavan herkästikin yhteyttä, sillä tahdon tietää millainen nuori on kodin ulkopuolella. Kotona kun ei näe kuin yhden puolen omasta lapsesta ja jos kodinulkopuolisessa olemisessa on jotain huolestuttavaa tahdon sen tietää jotta voin ajoissa puuttua asioihin.”

” Esim. Kerran kuussa tulisi tiedote Sillan toiminnasta eli mitä viimekuun aikana tehtiin ja miten onnistuttiin. Yksilölliset yhteydenotot sähköpostitse

eivät olisi pahitteeksi aina tarpeen vaatiessa tai puhelimitsekin, jos asia on sen verran vakava.”

6.2 Nuorisotyöntekijät kasvatusyhteistyötä kehittämässä

Haastattelujen perusteella työntekijät pitävät yhteistyötä vanhempiin erittäin tärkeänä. Suurin osa työntekijöistä koki kuitenkin, että sitä tehdään liian vähän. Joidenkin mielestä yhteydenpidossa vanhempiin on korkea kynnyks ja helposti heihin ollaan vain silloin yhteydessä kun jotain negatiivista on tapahtunut.

Työntekijät haluaisivat lisätä yhteydenpitoa vanhempiin, myös positiivisissa asioissa. Joidenkin ohjaajien mielestä vanhemmat eivät arvosta tarpeeksi nuorisotyötä. Heidän mielestään se johtuu siitä, ettei vanhemmilla ole tarpeeksi tietoa siitä mitä nuorisotilalla tehdään. Työntekijät näkivät tarpeelliseksi, että kasvatusyhteistyön lisäämiseen kehitetään toimintoja, jotka edesauttavat vuorovaikutuksen lisääntymistä suhteessa vanhempiin.

7 TOIMINTAMALLIT

Tässä osiossa esittelen toimintamallien rakentamista. Auditoinnin perusteella Sillan toimintatavoista keskustellaan säännöllisesti ja tiedotetaan ainakin sähköpostitse. Dokumentoinnissa olisi parantamisen varaa eli materiaalien pitäisi olla helposti saatavilla. Ohjaajien mielestä toimintamallien luominen helpottaa ja selkeyttää toimintaa erilaisissa tilanteissa. Ratkaisukeskeisiä toimintamalleja rakennettiin tutkimus aineistosta nousseiden kehittämistarpeiden pohjalta.

Ratkaisukeskeisessä työtavassa ongelmia ensisijaisempaa on, että nuori etsii ja löytää ratkaisun ongelmiinsa. Näkökulman avulla voi löytää positiivisia tavoitteita vaikeisiin ongelmiin. (Kemppinen 1999, 34.) Ratkaisukeskeinen malli keskittyy uuden tavoitteen ja toimivien ratkaisumallien etsimiseen. Positiivisten mielikuvien avulla voi luoda uusia vaihtoehtoja ja miettiä, miten olisi parasta toimia juuri tässä tilanteessa. (Kemppinen mt, 125.) Voimavarat ja toiveikkuus nostetaan keskipisteeksi, niin että

aikaisemmat onnistumiset ja taidot pääsevät oikeuksiinsa. Epäonnistumisia tarkastellaan oppikokemuksina. (Katajainen & Lipponen & Litovaara 2003, 15.) Ratkaisut löytyvät suuntaamalla huomio resursseihin ja tulevaisuuteen, joista käsin ihminen on usein joustavampi näkemään uusia mahdollisuuksia tilanteen ratkaisemiseksi nykyisydessä. Asiakkaan voimavaroja vahvistaa, kun selkeästi puhutaan myös siitä, miten hän toimii takaiskujen yllättäessä ja mikä auttoi selviytymään niistä. (Vilén, Lepämäki & Ekström 2005, 129–130.)

7.1 Porttikieltojen purkamiskeskustelut

Ongelmaksi oli noussut porttikieltojen kasaantuminen samoille nuorille. Porttikieltojen antaminen ei vaikuttanut toivotulla tavalla nuorten käyttäytymiseen. Nuorten mielestä porttikieltoja voi ottaa, eikä siitä välttämättä seuraa mitään.

Luotiin ratkaisukeskeinen toimintamalli porttikieltojen purkamiseen ohjaajan kanssa (LIITE 4). Tavoitteena oli purkaa nuoren kanssa keskustelemalla annettu porttikielto ja näin ennaltaehkäistä myös tulevia sääntöjen rikkomisia. Jokainen ohjaaja osaltaan käy nuorten kanssa purkamiskeskusteluja.

Toimintamalli otettiin käyttöön ja sitä käytettiin kevään ja syksyn 2010 ajan. Toimintamallin toimivuuden arviointia tehdään jatkuvasti. Nuorilta kysytään purkamisen jälkeen mitä mieltä he olivat uudesta toimintamallista. Toimintamallia kehitettiin edelleen.

7.2 Puuttumismallin rakentaminen

Aineiston perusteella huomattiin, että tarve selkeämmälle puuttumismallille olisi, koska vanha liian yleisellä tasolla. Toimintamalliin haluttiin konkreettisia esimerkkejä milloin puututaan ja miten.

Luotiin puuttumismalli, joka otettiin käyttöön keväällä 2011 (LIITE 5). Puuttumismallissa huolen määrä on jaettu kolmeen eri tasoon ja mallissa määritelty mitä interventiassa tapahtuu. Toimintamallissa on kuvattu käytännönläheisesti erilaisia tilanteita.

Puuttumismallin toimivuutta arvioidaan kevään ja syksyn 2011 aikana ja keskustelua pitää käydä varsinkin rajapinnoilla tapahtuvista puuttumisista, jotta puuttuminen olisi samansuuntaista jokaisena avointen iltana.

7.3 Yksilötyön toimintamallin rakentaminen

Aineiston perusteella esiin nousi tarpeita yksilötyön lisäämiseen. Yksilötyö oli muodostunut vain erityisnuorisotyön työmuodoksi. Haluttiin tarjota talolla käyville nuorille mahdollisuus aikuisen kanssa keskusteluun. Aineistosta nousi esiin se että ohjaajilla oli tunne etteivät he pysty tarjoamaan nuorelle tarpeeksi yksilöllistä aikaa.

Luotiin yksilötyön toimintamalli TaMu eli Tapaaminen Mulle, jossa nuorelle tarjotaan mahdollisuutta tavata nuorisotyöntekijää 1-4 kertaa (LIITE 6). Toimintamallilla on tarkoituksena tarjota nuorelle mahdollisuutta yksilötyöhön jo varhaisessa vaiheessa. TaMu on kestoaltaan lyhyt ja aina nuorelle yksilöllisesti toteutettu työmuoto. Tavoitteena tukea nuorta, tarjota mahdollisuutta puhua aikuisen kanssa, vahvistaa nuoren itsetuntoa sekä vahvistaa ohjaajan ja nuoren vuorovaikutussuhdetta.

Toimintamalli otettiin käyttöön kevään 2011 aikana ja TaMu materiaalia tuotetaan lisää syksyn 2011 aikana. Yksilötyömallia arvioidaan ja tilastoidaan asiakkaiden määrää.

7.4 Askeleita kohti kasvatusyhteistyötä

Aineiston perusteella pidettiin tärkeänä kasvatusyhteistyön kehittämistä, vaikka vielä kasvatusyhteistyöstä ei Sillan osalta voidakaan puhua. Siksi ei pystytty luomaan toimintamallia kasvatusyhteistyöhön vaan toimintasuunnitelma sen kehittämiseksi. Sillä pyritään lisäämään nuorisotyöntekijöiden ja vanhempien välistä vuorovaikutusta

Toimenpiteitä joilla Sillassa lisätään yhteistyötä vanhempien kanssa.

Tiedottaminen toiminnasta:

Kuukausikirjeiden lähettäminen vanhemmille jossa esitellään toimintaa ja teemoja.

Nuorisopalvelujen kotisivujen vanhemmille suunnatun osion kehittäminen. Sillassa järjestetään teemallisia vanhempainiltoja.

Yhteydenpito vanhempiin:

Soitetaan nuoren kotiin tarvittaessa. Kerrotaan samalla myös nuorisotyön mahdollisuuksista tukea nuorta ja kannustetaan vanhempaa olemaan yhteydessä myös nuorisotalolle. Kerrotaan myös positiiviset asiat nuoresta.

8 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkijana oma roolini oli varsin haastava tutkia talotyötä sisältäpäin ollen itse aktiivisena toimijana ja opinnäytetyön kannalta oli varmasti hyvä että pääsin prosessin aikana tarkastelemaan asiaan myös ulkopuolelta vaihtaessani työpaikkaa. Itselleni laadukas talotyö on ollut se nuorisotyön kivijalka, jolle on ollut hyvä rakentaa muita nuorisotyön toimintoja.

Avoimen nuorisotalotyön murrosvaihe näkyy eri kuntien avoimen toiminnan pohdinoissa ja järjestelyissä. Hyvinkään näkökulmasta avoimelle työlle on edelleen tarve ja entistä laadukkaammalla talotyöllä pyrimme vastaamaan murroksen aiheuttamiin haasteisiin. Avoin talotyö on haastavaa vuorovaikutustyötä ja sen sisältöä pitäisi vielä enemmän avata myös ulkopuolisille tahoille.

Nuorisotyön ei resursseilla pysty kilpailemaan kaupallisten yritysten kanssa ja keskustelua on käyty esimerkiksi siitä miten nuorisotilan perinteinen välineistö kiinnostaa nuoria. Tutkimukseni mukaan kuitenkin välineistö ei ole kovinkaan keskeisessä roolissa talotyössä vaan ydin löytyy nuoren aidosta kohtaamisesta. Kun talotyössä panostetaan läsnäoloon ja annetaan nuorille mahdollisuus aikuiskontakteihin turvallisessa ympäristössä, niin ei välttämättä tarvita hienoimpia ja uusimpia välineitä. Tie-

tenkään välineistöä, eikä tiloja saa unohtaa sillä onhan asianmukaiset tilat ja välineet nuorille viesti siitä että heitä arvostetaan.

Nuorisotyöntekijän rooliin asetetut odotukset ovat tutkimuksen mukaan todella moninaisia ja työntekijän pitäisi olla monipuolinen osaaja. Jokainen työntekijä kuitenkin tekee virheitä haastavassa vuorovaikutustyössä ja keskeistä onkin kuinka niistä pystyy oppimaan ja sitä kautta kehittämään itseään. Työryhmän avoimuus ja tuki ovat tärkeitä asioita työntekijän ammattitaidon kehittymisen kannalta. Mitä paremmin vuorovaikutustilanteita pystytään käsittelemään työryhmässä ja peilaamaan omaa työtään muiden työhön, sen paremmin voidaan omaa ja työryhmän ammattitaitoa kehittää.

Kasvatyslähtöinen ajattelu on keskeisessä asemassa työntekijän roolia määriteltäessä. Nuorisotyöntekijä kohtaa nuoret nuorisotilalla nuorten vapaa-ajalla, joka tuo näihin tilanteisiin omat mahdollisuutensa ja haasteensa. Toimintaympäristönä nuorisotalo antaa hyvät mahdollisuudet nuoren ja työntekijän luontevaan kohtaamiseen. Nuoren tullessa toimintaan vapaaehtoisesti niin se antaa vuorovaikutukselle erilaiset puitteet kuin esimerkiksi kouluympäristö. Ammattitaitoinen työntekijä pystyy nuorisotalotyössä tuomaan paljon kasvatuksellisia elementtejä kohtaamistilanteisiin ja hyödyntämään nuorisotilaan informaalisisessa kasvatuksessa. Työntekijöillä on keskeinen rooli siitä millaisia kasvatuksellisia teemoja he tuovat toimintaan. Laadukkaassa talotyössä kasvatuksellisuus on kokoajan läsnä ja toimintaa ohjaavat kasvatukselliset tavoitteet. Nuorisotyöntekijän luodessa nuoreen pedagogisen vuorovaikutussuhteen, voi hän nuorisotyöllisiä menetelmiä hyödyntämällä edistää nuoren oppimista ja kasvamista.

Työntekijöiden haastatteluissa nousi esille puuttumisen haastavuus ja selkeän toimintamallin puute. Nuorisotyön kenttä onkin varsin haastava toimintaympäristö puuttumiselle. Lastensuojelulaki ohjaa osaltaan puuttumista, mutta ennaltaehkäisevää työtä toteutettaessa puuttuminen tapahtuu jo varhaisemmassa vaiheessa ilman lastensuojeluntarvetta. Puuttumalla ennaltaehkäisevästi jo pieniin asioihin ja luomalla keskustelevaa ilmapiiriä, joissa ongelmista uskaltaa puhua ja niihin saa myös aikuisen tukea voidaan päästä vaikuttamaan nuorten tilanteisiin ennen ongelmien muodostumista liian suuriksi. Puuttumismallin luomisella pyritään yhtenäistämään ohjaa-

jien kynnystä puuttua asioihin ja helpottamaan puuttumista työntekijän näkökulmasta antamalla siihen työvälineitä.

Tutkimuksen mukaan suurimmat kehittämisaskeleet on mahdollista ottaa kasvatusyhteistyön saralla. Tällä hetkellä talotyön avaaminen ja tiedottaminen vanhempien suuntaan sekä sitä kautta työntekijöiden tutuksi tekemisellä vanhemmille luodaan pohjaa kasvatusyhteistyön kehittymiselle. Kasvatusyhteistyön kehittäminen pitää kuitenkin tapahtua yhteistyössä vanhempien kanssa ja myös heidän ehdoillaan, näin päästään luomaan molempia osapuolia tyydyttäviä toimintamalleja. Keskeinen asia yhteistyön kehittymiselle on luontevan ja avoimen keskusteluyhteyden luominen. Työntekijöiden on tärkeää tuoda omaa ammattitaitoaan esille, jolloin voidaan lisätä nuorisotyön arvostusta vanhempien silmissä.

Toivon että tätä opinnäytetyötä hyödynnetään talotyön kehittämisen välineenä Hyvinkäällä. Avoimen talotyön uusilla toimintamalleilla, laadun kehittämisellä ja työn arvokkuuden esille tuomisella luodaan hyvät puitteet avoimen talotyön jatkumiselle ja kehittymiselle Hyvinkään nuorisopalveluissa.

LÄHTEET

Eriksson, Esa & Arnkil, Tom Erik 2009. Huoli puheeksi. Opas varhaisista dialogeista. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy.

Gretschel, Anu & Kiilakoski, Tomi 2007. Lasten ja nuorten kunta. Nuorisotutkimusverkosto. Helsinki

Harju, Aaro 2005. Yhteisellä asialla kansalaistoiminta ja sen haasteet. 2. painos. Vantaa: Dark oy.

Heikkinen, Hannu & Rovio, Esa & Syrjälä, Leena (toim.) 2006. Toiminnasta tietoon. Toimintatutkimuksen menetelmät ja lähestymistavat. 1. painos. Vantaa: Kansanvalistusseura.

Hovi, Merja & Luukkonen, Tero & Mäkelä, Tero Pekka & Pakka, Viula & Taponen, Harri & Westman, Marika 2009. Nuorisotyön arviointi. Käsikirja nuorisotyön auditointiin ja itsearviointiin. Helsinki, Espoo & Vantaa.

Katajainen, Antero & Lipponen, Krisse & Litovaara, Anneli 2003. Voimavarat käyttöön. 2. painos. Jyväskylä. Kustannus Oy Duodecim.

Kempainen, Pertti 2002. Kasvatusvisualisointi "Ajatuksia lasten ja nuorten kasvatuksesta". Vantaa: Kannustusvalmennus P.& K.

Kempainen, Pertti 1999. Nuoriso 2000. Nuorisotyön käsikirja. Vantaa: Kannustusvalmennus Oy.

Kiesiläinen, Liisa 2008. Vuorovaikutusvastuu. Ammatilliset vuorovaikutustaidot kasvatusyhteisössä. 2. painos. Tallinna: Arator oy

Kylmäkoski, Merja 2007. Eteinen, vessa, keittokomero ja huone- niistä on nuorisotila tehty. Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Helsinki: Hakapaino Oy, 393-409.

Moilanen, Raili & Tasala, Markku & Virtainlahti, Sanna 2005. Hiljainen tieto näkyväksi. Helsinki: Edita

Nevgi, Anne & Lindblom-Yläne, Sari 2003. Yliopisto- ja korkeakouluopettajan käsikirja. Helsinki: WSOY

Nieminen, Juha 1995. Nuorisossa tulevaisuus. Suomalaisen nuorisotyön historia. Helsinki: WSOY

Nieminen, Juha 2010. Puuttuva lenkki – nuorisokasvatus tieteen kentässä, kasvatuksen teoriassa ja nuorisotyön kehiksenä. Teoksesta: Nivala, Elina & Saastamoinen, Mikko (toim.) Nuorisokasvatuksen teoria - perusteita ja puheenvuoroja. 2.painos. Nuorisotutkimusseura. Nuorisotutkimusverkosto. Julkaisuja 73. s. 30-63.

Nieminen, Juha 2007. Nuorisotyön oppimisympäristöt. Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Helsinki: Hakapaino Oy. s. 23-26 ja 32-36.

Nivala, Elina & Saastamoinen, Mikko & Aittola, Tapio 2007. Nuorisokasvatuksen teoria: perusteita ja puheenvuoroja. Helsinki: Nuorisotutkimusseura

Nuorisolaki 27.1.2006.72. viitattu 13.4.2011. www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa

Isokorpi, Tia 2006. Napit vastakkain: Ristiriidat, rajat ja ratkaisut. Juva: WS Bookwell Oy

Talotyön tavoitteet 2010. Hyvinkään nuorisopalvelut

Toiviainen, Hanna 1988. Avoimen nuorisotoiminnan kasvatuksellisuus. Helsinki: Kansalaiskasvatuksen keskus R.Y.

Vilen, Marika & Leppämäki Päivi & Ekström, Leena 2005. Vuorovaikutuksellinen tukeminen sosiaali- ja terveysalalla.1.-2. painos. Werner Söderström Osakeyhtiö.

Vilka, Hanna 2005. Tutki ja kehitä. Helsinki: Tammi

LIITTEET

LIITE 1

Kysymykset nuoriso-ohjaajille (Haastattelu)

1. Millainen on ohjaajan rooli nuorisotalo toiminnassa?
2. Millaista on kasvatuksellinen kohtaaminen talotyössä?

3. Puuttuminen

Milloin puututaan?

Miten puututaan?

Puuttumisen haasteet?

4. Mitä välineitä käytät hyväksesi kohtaamistilanteissa?
5. Miten kasvatusyhteistyö vanhempien kanssa toimii Sillassa?

Vanhempien kysely

1) Ovatko nuorisotalo Sillan nuorisotyöntekijät olleet sinuun yhteydessä nuoresi asioista?

- useamman kerran
- yhden kerran
- eivät ollenkaan

2) Millaisista nuoresi asioista haluaisit työntekijöiden olevan sinuun yhteydessä?

- Nuoren tupakointi
- Päihteidenkäyttö epäily
- Sääntöjen vastainen käytös nuorisotilalla
- Nuoren hyvä käytös nuorisotilalla
- Huoli nuoresta
- Muu syy. Mikä?

3) Millaisia kasvatuksellisia asioita pidät tärkeimpinä nuorisotilatoiminnassa?

- Päihdekasvatus
- Osallisuuden ja vaikuttamiseen kannustaminen
- Rajojen asettaminen ja sääntöjen noudattamiseen kasvattaminen
- Monikulttuurisuuskasvatus
- Mediakasvatus
- Yhdenvertaisuuskasvatus
- Jokin muu. Mikä?

4) Millaista kasvatusyhteistyötä toivoisit nuorisotilan ja kodin välille?

LIITE 4

PORTTIKIELLON PURKAMISKESKUSTELU

Nuoren nimi: _____

Ohjaajan nimi: _____

Porttikielto annettu: _____

Tilanteen purkaminen tehty: _____

Kuvaukset tapahtuneesta:

Ohjaajan näkemys

Nuoren näkemys

Mitä toimenpiteitä on tehty? (yhteys kotiin, porttikiellon kesto yms.)

Mitä kuuluu? (Miten nuorella muuten menee? Tuen tarve? Ehdotuksia talotoiminnan kehittämiseen? Miten hän viihtyisi paremmin talolla?)

Miten jatkossa ehkäistään ks. tilanteiden syntyminen?

Nuoren vahvuudet? (keskustelua nuoren kanssa siitä missä hän on hyvä. nuori voi nimetä niitä ja ohjaaja kertoa omia havaintojaan siitä milloin nuori on toiminut hyvin tai käyttänyt omia vahvuuksiaan.)

Muuta?

LIITE 5

PUUTTUMISMALLI

Sillan avoimatoiminnan osalta puuttuminen on jaettu huolen perusteella kolmeen eri tasoon.

1. Taso (interventio: tilanteen pysäyttäminen, keskustelu asiasta)

- jatkuva kiroilu, huono käyttäytyminen, riita, kiusaaminen, huolestuttavat keskustelut, nuoren paha olo.

Tilanteen pysäyttäminen: Tilanteen haltuunotto ja huomion saaminen

Kysymys: Selvitetään mitä tapahtui ja miksi? Ketkä olivat mukana?

Kuuntelu: Annetaan nuorten kertoa rauhassa tapahtumien kulku ja omat tunte-mukset sekä tarvittaessa tarjotaan tapaamista ohjaajan kanssa.

Ratkaisu: Etsitään tilanteelle ratkaisua. Annetaan mahdolliset rangaistukset ja tarvittaessa sovitellaan esimerkiksi riitatapausta.

2. Taso (interventio: keskustelu, yhteys vanhempiin)

- tupakointi Sillan alueella, päihteiden käyttö, tavaroiden hajottaminen, nuoren tarvitsema apu.

Keskustelu: Mitä tapahtui ja miksi?

Yhteys kotiin: Kerrotaan tapahtumasta. Tarvittaessa tarjotaan mahdollisuutta tavata ohjaajaa tai erityisnuorisotyöntekijää.

Ratkaisu: Etsitään tilanteelle ratkaisua. Annetaan mahdolliset rangaistukset ja käydään tarvittaessa porttarikeskustelu.

3. Taso (interventio: keskustelu, yhteys kotiin ja lastensuojeluilmoitus sekä tarvittaessa ilmoitus poliisille)

- Päihteiden käyttö erittäin huolestuttavaa, ilkivalta, väkivalta tai uhkailu.

Keskustelu: Mitä tapahtui ja miksi? Huolen puheeksiotto nuoren kanssa

Yhteys kotiin: Huolen puheeksi ottaminen ja perustelut miksi olen huolissani nuoresta. Tarvittaessa tarjotaan erityisnuorisotyöntekijän tapaamista tai muita tukipalveluita.

LIITE 6

YKSILÖTYÖNMALLI

TaMu on yksilötyötoimintamalli talotyön ohjaajille:

Nuorelle tarjotaan mahdollisuutta tavata nuorisotyöntekijää 1-4 kertaa. Tapaamisia voidaan tarjota heränneen huolen perusteella tai nuoren halutessa puhua ohjaajan kanssa asioistaan. Toimintamallilla on tarkoituksena tarjota nuorelle mahdollisuutta yksilötyöhön jo varhaisessa vaiheessa. TaMu on kestoaltaan lyhyt ja aina nuorelle yksilöllisesti toteutettu työmuoto.

TaMu tapaamisten teemat ja toiminta suunnitellaan yksilöllisesti nuoren tarpeesta. Yksilötapaamiset voivat olla toiminnallisia tai keskusteluita, riippuen siitä mikä on nuorelle luontevinta. Ohjaaja ja nuori asettavat TaMulle tavoitteet, jotka ovat suhteutettuna tapaamisten määrään ja tarpeeseen. TaMu tapaamisissa voidaan tehdä työhakemusta, selvittää asioita, etsiä harrastusta, puhua päihteistä yms.

TaMulla on tavoitteena tukea nuorta, tarjota mahdollisuutta puhua aikuisen kanssa, vahvistaa nuoren itsetuntoa sekä vahvistaa ohjaajan ja nuoren vuorovaikutussuhdetta.

TaMu materiaalia kerätään sähköisesti kansioon, josta se on jokaisen ohjaajan käytettävissä. Jokainen ohjaaja voi täydentää TaMu kansiota ja laittaa hyviä harjoitteita kaikkien ohjaajien käytettäväksi. Konsultaatiota ja ohjausta saa tarvittaessa erityisnuorisotyöntekijöiltä, joilta saa myös eri teemoihin Seitti materiaaleja.